

КОЈ ЌЕ БИДЕ НОВИОТ ЛИДЕР НА ГЛОБАЛНИОТ ЦИХАД?

30 ГОДИНИ ОД ОСНОВАЊЕТО НА АЛ КАЕДА

Синот на Осама бин Ладен, Хамза бин Ладен е новата ѕвезда на глобална џихад сцена. Не само што се перцепира како природен наследник на татко му, туку е и еден од потенцијалните клучните играчи за преземање на лидерската позиција на глобалното џихадистичко милитантно движење.

Хамза, омилениот син на Осама бин Ладен, првпат се појави во пропагандата на Ал Каеда, заедно со неговиот татко, уште кога беше дете. Студирал религија и воени тактики заедно со високи лидери на Ал Каеда. Уште од млади години бил посочуван како наследник на Осама бин Ладен. Осама беше убиен на 2 мај 2011 година, а во тој момент младиот Хамза не беше во комплексот кој беше нападна од страна на американските специјални сили.

Оттогаш Хамза е чуван и штитен надвор од мрежата на Ал Каеда. Тој прв пат се појави во август 2015 година, кога актуелниот лидер на Ал Каеда, Ајман ал-Завахири го претстави како син на Осама и негов наследник. Оттогаш Хамза има објавено неколку аудио записи - во мај, јули и август 2016 година и двапати во мај и во ноември 2017 година. Тој во своите изјави ги поддржува милитантните исламисти кои се борат против режимот на Асад во Сирија, повикува на промена на режимот во Саудиска Арабија и многу поагресивно од останатите џихадистички лидери заговара џихад против Западните Сојузници. Посебно место во изјавите зазема повикот за напади врз САД, со цел одмазда за убиството на татко му. Според анализите на ЦИА, се претпоставува дека има околу 28 години.

По деградирањето на терористичката организација Исламска држава - ИД, во иднина се очекува еден нов бран кој ќе ја подигне Ал Каеда. Со сигурност може да тврдиме дека уништувањето на калифатот на ИД во Ирак и Сирија носи нови можности за Ал Каеда.

Во текот на 2016 година, сириската алијанса на Ал Каеда во обид да се претстави како умерена алтернатива во однос на поекстремните групи што дејствуваат во Сирија,

вклучувајќи ја Исламската држава, претрпе серија ребрендирања - од Џабхат ал-Нусра до Џабхат Фатех ал-Шам до Хајат Тахрир ал-Шам. Несватлив е терминот „умерена“ да се примени на терористичката група која е одговорна за нападите од 11 Септември. Но, сириската франшиза на Ал Каеда тивко делува како помалку екстремна алтернатива на ИД во рамките на цихадистичкиот универзум. Долгорочно оваа ситуација можеме да ја опишеме на следниов начин: Ал Каеда започнува да личи на либанската група Хезболах - насилен недржавен актер кој има зацврстен политички легитимитет додека се уште ја задржува својата способност да реализира големи терористички напади и политичко насилство.

Еден од првите чекори на Ал Каеда да се претстави себеси како поумерена беше да се осуди секташкиот судир помеѓу муслиманите. Во 2005 година лидерот на Ал Каеда Ајман ал Завахири, со писмо го прекори лидерот на Ал Каеда во Ирак – Абу Мусаба ал Заркави, за безобзирното убивање на муслиманите шиити. Завахири ја истакна штетата што ја причини Заркави на брендот на Ал Каеда и побара од него да избегнува напади врз други муслимани. Заркави го игнорираше советот на Завахири, зацврстувајќи ја репутацијата на Ал Каеда во Ирак како немилосрдна и секташка организација, каде што насилството максимално се практикува.

Додека Ал Каеда се обидува да го избегнува непотребното насилство, ИД води бескомпромисна стратегија на секташтво, варварство и освојување. ИД целосно го прифати секташтвото, па убивањето на шиитите е во основата во нивната милитантна идеологија. Шиитите и другите таканаречени неверници, обележани како отпадници, се цел на екстремни методи на убиство, од масовни егзекуции до јавни обезглавувања, силувања и распнувања. Пропагандата на Ал Каеда сè уште е со доза на навредливи коментари за шиитите, но во целина, се залага за многу по благ пристап од ИД. Наместо да работи на подобрување на рејтингот на локално ниво, ИД постојано дејствува како освојувачка војска, засенувајќи ги локалните милитантни лидери. Локалните жители се под постојана принуда, даноци и се внимателно следени од верските патроли на ИД, кои го контролираат строгото придржување кон шеријатскиот закон.

Пристапот на ИД кон војувањето се одрази на нивниот начин на водење борба, при што групата се потпираше на конвенционалните средства за војување, вклучувајќи ги и артилеријата и тенковите, во комбинација со некои асиметрични тактики како што се импровизирани експлозивни направи инсталирани во возила. При преземање на одредена територија ИД инсталираше странци кои ја преземаа командата - Чеченци, Тунижани и Узбекистанци.

Како резултат на својата воена доктрина, ИД ги поттикна антитерористичките операции изведени од страна на САД и нејзините сојузници. Немилосрдната пропагандата на ИД насочена кон Западните сојузници, не и остави голем избор за дејствување на коалицијата предводена од САД, која систематски го „расклопи“ Калифатот, оставајќи ја Ал Каеда во Сирија слободно и трпеливо да го обновува својот кредибилитет и политички легитимитет кај локалните жители.

ИД во изминатите три години се декларира како лидер на глобалното цихадистичко движење, но нејзиниот моментален пад може многу брзо да ја издигне Ал Каеда. Во одредени области во Сирија, Ал Каеда успешно ја зголемува поддршката и полека ги прифаќа поранешните борци на ИД во своите редови, што претставува јасен знак дека

нејзината стратегија на трпеливост и блискост вроди плод. Во борбата за превласт што следи, ќе се утврди кој ќе ја контролира територијата, способноста за регрутација од истиот базен на сили – џихадисти и секако најважното, влијанието. Балансираниот и предвидлив пристап на Ал Каеда е насочен кон добивање на поддршка од пошироката популација. Онаму каде што ИД ги убива отпадниците, Ал Каеда е пофлексибилна. Онаму каде што ИД безмилосно настојува да се спроведуваат верските стандарди, Ал Каеда е поблага.

И покрај сите критики поради недостаток на харизма, сегашниот лидер Завахири, на Ал Каеда и овозможи континуитетот и историски респект за она што традиционално се бореше, а врз основа на направените грешки во минатото се обиде да ја измени доктрината и стратегијата на организацијата.

Во потесниот круг – јадрото на Ал Каеда се смета дека младиот Хамза ужива поддршка и дека неговата филозофија е далеку поблиска со филозофијата на неговиот татко отколку гледиштата на Ал Завахири. Во минатото Ал Завахири никогаш не добиваше посебно признание од светските џихад лидери па дури и од самото јадро на Ал Каеда. Во тензичните односи помеѓу Ал Каеда и ИД во изминатиот период кога ИД постојано ја критикуваше Ал Каеда – посебно Ал Завахири, младиот Хамза помина незабележано. Како резултат на тоа, што се однесува до членовите на ИД тој е многу поатрактивен како иден лидер на џихадистите. ИД никогаш јавно не го критикуваше Хамза, а тоа може да биде или знак за почит или затоа што тој се сметал за млад и невлијателен. Од другата страна, за разлика од другите официјални претставници на Ал Каеда, Хамза никогаш не ја осуди ИД за нејзините постапки.

Во јануари 2017 година, Хамза се најде на листата на барани терористи од страна на САД. Тоа би значело дека неговите движења ќе бидат ограничени, и ќе му биде отежнато вршењето на финансиски трансакции. Меѓутоа, фактот дека пораснал со неговиот татко, ни дава до знаење дека стекнал одлични вештини за прикривање и сите мерки кои ќе бидат преземени против него, нема да му претставуваат посебен проблем.

Најверојатно во блиска иднина ќе слушнеме многу повеќе за Хамза. Многу од поранешните борци на ИД ќе му се придружат, а други ќе бараат од него да биде лидер на глобалниот џихад. Ова само ќе ја зголеми неговата доверба и определбата да дејствува на меѓународната сцена. Истовремено, со исчезнувањето на ИД, Ал Каеда ќе биде подготвена повторно да ги преземе уздите на глобалниот милитантен џихад, а во 2018 година, ќе се одбележи 30 години од нејзиното основање.

д-р Ненад Танески